

**Marta Claudia CLIZA,
Andrei GRIMBERG**

DREPT PROCESUAL CIVIL

NOTE DE CURS

**Marta Claudia CLIZA,
Andrei GRIMBERG**

DREPT PROCESUAL CIVIL

NOTE DE CURS

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CLIZA, MARTA CLAUDIA

Drept procesual civil : note de curs / Marta Claudia

Cliza, Andrei Grimberg. - București : Pro Universitaria, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0092-1

I. Grimberg, Andrei

347(075.8)

CAPITOLUL I

JUDECATĂ ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ

Secțiunea 1. Etapa scrisă

1.1. DREPTUL DE A SESIZA INSTANȚA

Sediul materiei: art. 192 NCPC

Reprezintă actul de procedura prin care reclamantul va formula o pretenție prin care va învești o instanță de judecată.

Regula: dreptul de a sesiza instanță revine oricărei persoane care pretinde apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.

Excepțiile: derivă din lege, atunci când însăși legea recunoaște și altor organe sau persoane dreptul de a sesiza instanță de judecată:

- procurorul, în condițiile art. 92 alin. 1 NCPC
- art. 111 NCC: enumera persoanele obligate să înștiințeze instanță de tutela de îndată ce afla de există unui minor lipsit de îngrijire părintească;
- cazurile prevăzute de legea nr. 554/2004 (prefectul, avocatul poporului, ANFP).

Cum se realizează sesizarea instanței: prin intermediul documentului numit generic "cerere de chemare în judecată". Acest document poate primi și alte denumiri, cum ar "plângere".

Indiferent de denumirea primită, înregistrarea cererii la instanță marchează începutul procesului, reprezentând reperul în raport cu care se stabilește legea de procedura aplicabilă cauzei, în condițiile art. 24 și 25 alin. 1 NCPC (noua lege sau vechea lege).

Art. 192 stabilește un cadru procesual minim, arătând ca cel ce formulează cererea de chemare în judecată se numește "reclamant", iar cel chemat în judecată se numește "parat".

1.2. PROCEDURI PREALABILE SESIZĂRII INSTANȚEI

Sediul materiei: art. 193 NCPC + alte acte normative

Uneori, sesizarea instanței prin cererea de chemare în judecată este condiționată de îndeplinirea unei proceduri prealabile, dacă legea prevede în mod expres. Procedura prealabilă reprezintă o condiție extrinsecă a cererii de

chemare în judecată iar neparcurgerea ei, atunci când legea o prevede în mod expres, se sancționează cu inadmisibilitatea acțiunii.

Dovada îndeplinirii acestei proceduri se anexează la cererea de chemare în judecată.

Sancțiunea neîndeplinirii procedurii prealabile o reprezintă inadmisibilitatea, însă aceasta sancțiune nu poate fi invocată decât de către parat prin întâmpinare.

Tipuri de proceduri prealabile:

- Art. 193 alin. 3: La sesizarea instanței cu dezbateră procedurii succesorală, reclamantul va depune o încheiere emisă de notarul public cu privire la verificarea evidentelor succesorală prevăzute de Codul civil. Aceasta încheiere presupune verificări în sensul dacă procedura succesorală nu s-a dezbătut deja de către un notar public, finalizându-se prin emiterea unui certificat de calitate de moștenitor sau de moștenitor, după caz. În acest caz, neîndeplinirea procedurii prealabile va putea fi invocată de către instanță din oficiu sau de către parat. De asemenea, nu se prevede un termen în care se poate invoca această neregularitate, de unde tragem concluzia că instanța poate să invoce această lipsă oricând în cursul judecării, în timp ce paratul o poate invoca doar prin întâmpinare, respectiv în termenul în care poate formula acest act de procedura.

- În legătură cu procedura ordonanței de plată (art. 1013 – 1024 NCPC), art. 1014 îl obligă pe creditor că, înainte de sesizarea instanței, să îi comunice debitorului o somație prin care să îi pună în vedere să plătească suma datorată în termen de 15 zile de la primirea acesteia. Aceasta somație întrerupe prescripția extinctivă, potrivit dispozițiilor Codului civil.

- Art. 7 din legea nr. 554/2004, prevede obligativitatea ca înainte de a sesiza instanță de contencios administrativ, cel vătămat într-un drept său interes legitim printr-un act administrativ, să sesizeze în termen de 30 de zile organul emitent și organul ierarhic superior, dacă acesta exista, în vederea revocării în tot sau în parte a actului administrativ vătămător. În cazul actului administrativ normativ, plângerea poate fi formulată oricând.

- Medierea: este prevăzută de Legea nr. 192/2006. Această lege prevede litigiile pentru care ședința de informare cu privire la mediere este obligatorie (în domeniul protecției consumatorilor, în materia dreptului familiei, în domeniul litigiilor privind granituiră, strămutarea de hotare, raporturi de vecinătate, în domeniul răspunderii profesionale, în litigiile de muncă individuale și în litigiile a căror valoare este sub 50.000 lei). Dacă reclamantul nu poate face dovada respectării procedurii de informare privind medierea anterior introducerii acțiunii sau până la termenul fixat de judecător în acest scop, acțiunea va fi respinsă ca inadmisibilă, dar aceasta sancțiune se aplica numai proceselor începute după 01.08.2013 (OUG 90/2012).

1.3. CEREREA DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ

Sediul materiei: art. 194 – 205

Definiție: cererea de chemare în judecată reprezintă actul de procedura care provine de la reclamant și are rolul de a învești instanță cu soluționarea unui proces civil.

Art. 194 reprezintă dreptul comun în ceea ce privește conținutul unei cereri de chemare în judecată, având însă caracter de normă specială față de dispozițiile art. 148 NCPD, ce reprezintă drept comun în materie de conținut al unei cereri adresate unei instanțe judecătorești.¹

1.3.1. Elementele cererii de chemare în judecată – elemente intrinseci:

a) elemente de identificare a părților: numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoane juridice, denumirea și sediul lor. De asemenea, cererea va cuprinde și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului, precum și ale părții, dacă părțile posedă ori li s-au atribuit aceste elemente de identificare potrivit legii, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile. Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul;

b) numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar în cazul reprezentării prin avocat, numele, prenumele acestuia și sediul profesional. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile în mod corespunzător. Dovada calității de reprezentant, în formă prevăzută la art. 151, se va alătura cererii

c) obiectul cererii și valoarea lui, după prețuirea reclamantului, atunci când acesta este evaluabil în bani, precum și modul de calcul prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori, cu indicarea înscrisurilor corespunzătoare. Pentru imobile, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 104. Pentru identificarea imobilelor se vor arăta localitatea și județul, strada și numărul, iar în lipsă, vecinătățile, etajul și apartamentul, precum și, când imobilul este înscris în cartea funciară, numărul de carte funciară și numărul cadastral sau topografic, după caz. La cererea de chemare în judecată se va anexa extrasul de carte funciară,

¹ Gabriel Boroș, Octavia Spineanu Matei, s.a., “ *Noul Cod de Procedura Civilă – comentariu pe articole*”, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 455

cu arătarea titularului înscris în cartea funciară, eliberat de biroul de cadastru și publicitate imobiliară în raza căruia este situat imobilul, iar în cazul în care imobilul nu este înscris în cartea funciară, se va anexa un certificat emis de același birou, care atestă acest fapt;

Obiectul desemnează pretenția concretă dedusă spre soluționare instanțelor judecătorești, prin care se urmărește respectarea unui drept subiectiv civil sau a unui interes legitim. Reclamantul are dreptul să își modifice sau să își precizeze obiectul inițial al cererii, prin formularea unei cereri adiționale, în condițiile art. 204 NCPC.¹

Obiectul cererii trebuie să existe, să fie licit și moral, determinat sau determinabil și posibil.

În funcție de caracterul patrimonial sau nepatrimonial al dreptului subiectiv ce urmează a fi valorificat prin cererea de chemare în judecată, cererile se împart în:²

Patrimoniale – obiectul cererii poate fi evaluat pecuniar;

Nepatrimoniale – obiectul cererii nu poate fi evaluat pecuniar.

Cererile patrimoniale se clasifică la rândul lor în:

- Cereri reale (prin care se tinde la valorificarea unui drept real – cereri petitorii, sau a posesiei asupra unui bun – cereri posesorii). Ex. Acțiunea în revendicare, cererea de partaj.

- Cereri personale – prin care se tinde la valorificarea unui drept de creanță, ex. Cererea prin care se urmărește plata unei sume de bani.

- Cereri mixte, prin care se tinde atât la valorificarea unui drept real cât și a unui drept de creanță. Ex. Cererea prin care vânzătorul unui bun solicită rezoluțiunea unui contract de vânzare cumpărare (anterior, în baza normelor vechiului Cod civil art. 1368, acțiunea avea caracter real dar întrucât aceste dispoziții nu au fost menținute în actualul cod civil, ea a pierdut acest caracter).

Atât cererile reale, cât și cele personale, în funcție de obiectul lor material, se pot subclasifica în mobiliare (atunci când obiectul este constituit dintr-un bun mobil) și imobiliare (obiectul îl constituie un bun imobil).³

Obiectul cererii de chemare în judecată prezintă interes pentru stabilirea competenței generale, materiale și teritoriale de soluționare a cauzei, determinării

¹Gabriel Boroi, Octavia Spineanu Materi, s.a., *op.cit.* p. 457

² Idem, p. 457

³ Gabriel Boroi, Octavia Spineanu Matei, *op.cit.*, p. 458

cuantumului taxei judiciare de timbru, incidentei litispendenței, conexității și autorității de lucru judecat, fixării caii de atac.¹

d) arătarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea;

Prin motive de fapt se înțeleg toate împrejurările, faptele, circumstanțele ce au condus la formularea cererii de chemare în judecată și pe care se sprijină pretenția dedusă spre soluționare instanței.

Motivele de drept sunt cele care conferă formă juridică motivelor de fapt, explicând din punct de vedere al dreptului substanțial și procesual, obiectul acțiunii. Nu este necesar ca reclamantul să indice exact textele de lege pe care și-a întemeiat pretențiile, judecătorul fiind în măsură să le determine din lecturarea obiectului și a motivelor de fapt. Nici greșită indicare de către reclamant a textelor legale nu este de natură să țină instanță, aceasta având posibilitatea să stabilească corectă încadrare a faptelor, însă cu respectarea principiului disponibilității părților în procesul civil.

e) arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere. Când dovada se face prin înscrisuri, se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile art. 150. Când reclamantul dorește să își dovedească cererea sau vreunul dintre capetele acesteia prin interogatoriul pârâtului, va cere înfățișarea în persoană a acestuia, dacă pârâtul este o persoană fizică. În cazurile în care legea prevede că pârâtul va răspunde în scris la interogatoriu, acesta va fi atașat cererii de chemare în judecată. Când se va cere dovadă cu martori, se vor arăta numele, prenumele și adresa martorilor, dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a fiind aplicabile în mod corespunzător.²

Nu mai este suficientă mențiunea din cererea de chemare în judecată exprimată atât de des în practică prin formula "în dovedire, orice probe utile soluționării cauzei, a căror necesitate a administrării va reieși din dezbateri."³

Toate probele trebuie anexate cererii de chemare în judecată. În caz contrar, în măsura în care prin cererea de chemare în judecată se solicita încuviințarea probei cu înscrisuri, fără ca acestea să fie atașate cererii, sau a probei testimoniale, fără a fi specificați martorii, se va considera ca proba respectivă nu a fost propusă în condițiile legii, considerându-se că aceste probe nu au fost deloc indicate.

f) semnătura.

Trebuie observat că art. 194 Cod procedura civilă se completează cu dispozițiile cuprinse în art. 148, 150 și 151, texte pe care le regăsim în materia

¹ Idem, p. 458

² Mihaela Tabarca, "Drept procesual civil, vol. II", Ed. Universul Juridic, Bucuresti, 2013, p. 37

³ Gabriel Boroș, Octavia Spineanu Matei, *op.cit.*, p. 460

actelor de procedura, respectiv forma acestora, înscrisuri anexate și cererea formulată prin reprezentant.

Elemente a căror lipsa atrage nulitatea: Cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele și prenumele sau, după caz, denumirea oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt ale acesteia ori semnătura părții sau a reprezentantului acesteia este nulă. Dispozițiile art. 200 sunt aplicabile, adică cererea va putea fi complinită, în condițiile acestui text, după verificarea pe care o face completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza, în procedura de regularizare.

Dacă semnătura nu a fost regularizată în procedura prevăzută de art. 200, lipsa acesteia se poate acoperi în tot cursul judecării în fața primei instanțe. Dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea cel mai târziu la primul termen următor, fiind înștiințat în acest sens prin citație. În cazul în care reclamantul este prezent în instanță, acesta va semna chiar în ședința în care a fost invocată nulitatea.

1.3.2. *Timbrarea cererii de chemare în judecată.*

Reprezintă o condiție extrinsecă a cererii de chemare în judecată. OUG 80/2013 – dreptul comun în materia taxelor de timbru – face distincție după cum:

- cererea este evaluabilă în bani, caz în care taxa este proporțională și progresivă;

- neevaluabilă în bani, când taxa este reprezentată de o sumă fixă.

Există și anumite cereri care sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru, ca efect al aplicării normei legale, sau această scutire poate fi acordată de autoritățile judiciare, în funcție de situația materială a reclamantului.

Taxele de timbru se plătesc anticipat.¹ Dacă cererea de chemare în judecată este netimbrată sau insuficient timbrată, reclamantului i se pune în vedere, prin procedura prevăzută de art. 200, obligația de a timbra în cuantumul fixat de instanța și de a transmite dovada achitării taxei. Tot în procedura prevăzută de art. 200, i se comunică reclamantului și posibilitatea de a solicita facilități la plata taxei, în termen de 5 zile de la primirea comunicării.

Împotriva modului de stabilire a taxei de timbru, reclamantul poate face cerere de reexaminare, la aceeași instanță, în termen de 3 zile de la data comunicării taxei datorate, cerere care este scutită de taxa. Ea se soluționează în camera de consiliu, de către un alt complet, fără citarea părților, prin încheiere definitivă.²

¹ Ion Deleanu, “Tratat de procedura civilă – noul Cod de procedura civilă, vol. II”, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 892

² A se vedea art. 18 alin. (1)-(2) din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, actualizată; Ion Deleanu, *op.cit.*, p. 897

1.3.3. *Înregistrarea cererii și constituirea dosarului.*

Cererea de chemare în judecată se depune la instanță competentă, fie personal de către reclamant, fie prin alte mijloace prevăzute de lege¹. La cererea de chemare în judecată se vor alătura atâtea copii câți parați sunt, cu excepția cazului în care mai mulți parați au un singur reprezentant.

Cererea de chemare în judecată se înregistrează și primește data certa prin aplicarea stampilei de intrare. După înregistrare, cererea și înscrisurile care o însoțesc se predau președintelui instanței sau persoanei desemnate de acesta, care va lua de îndată măsuri în vederea stabilirii în mod aleatoriu a completului de judecată.

1.3.4. *Efectele cererii de chemare în judecată:*

- Începe instanța cu soluționarea litigiului;
- Determina cadrul procesual în care se va desfășura judecată, din punct de vedere al părților (reclamant și parat) și al obiectului cererii (pretenția concretă);
- În cazul competenței teritoriale alternative, exprima alegerea reclamantului asupra căreia acesta nu mai poate reveni;
- Operează punerea în întârziere a paratului, dacă nu a fost pus în întârziere prin notificare sau nu era de drept în întârziere, ceea ce face ca paratul să fie considerat posesor de rea credință;
- Dreptul valorificat prin cerere devine drept litigios;
- Întrerupe prescripția dreptului la acțiune, chiar dacă a fost introdusă la o instanță incompetentă, cu condiția să nu fie respinsă, anulată, perimata printr-o hotărâre definitivă or să nu fi renunțat la ea. În măsura în care reclamantul, în 6 luni de la data la care hotărârea de respingere sau de anulare ori cea prin care s-a luat act de renunțare sau s-a constatat perimarea a rămas definitivă, introduce o nouă cerere, prescripția este considerată întreruptă prin cererea de chemare în judecată precedentă, cu condiția ca noua cerere să fie admisă.

1.3.5. *Verificarea și regularizarea cererii de chemare în judecată.*

Potrivit art. 200 alin. (1) C. pr.civ, completul căruia i-a fost repartizat dosarul verifica dacă cererea îndeplinește cerințele prevăzute în art. 194-197.² Când aceste cerințe nu sunt îndeplinite, reclamantului i se comunică în scris lipsurile,

¹ A se vedea art. 199 alin. (1) Cod procedura civila

² Mihaela Tabarca, *op.cit.*, p. 49